

Continuïteit en vernieuwing

Een visie op het belastingstelsel

Koen Caminada

Hoogleraar Empirische Analyse van fiscale en sociale regelgeving

Op weg naar welvaartsverhogende belastingpolitiek?

Afdeling Economie
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Universiteit Leiden
The Netherlands

Vereniging voor Belastingwetenschap
Sociëteit De Witte, Den Haag
17 juni 2010

Eerste indruk na lezing rapport

- Veel nastrevenswaardige aanbevelingen → richting is goed, maar waar naartoe precies blijft onduidelijk
- Vernieuwend? Bekende fiscale beleidsaanbevelingen
- Naar voren halen deadline heeft de kwaliteit van de analyse geen goed gedaan
- Voorzichtig en soms obligaat (eigen woningdossier)
- Méér welwaartsverhogende fiscale politiek mogelijk
- Nuttig? **Jazeker, als Bouwstenennotitie (cf. 1994) → opstap naar een Nederlandse Mirrlees Review!**

Agenda

1. Opdracht versus uitwerking opdracht
2. Ontbreken samenhangend pakket (eindpunt)
3. Hoogte belastingpeil
4. Mix van meer en minder verstorende belastingen
5. Omissie: afstemming kortingen + toeslagen
6. Inbreng essayschrijvers
7. Vlaktaksdiscussie in de ijskast?

Ad 1 Opdracht Studiecommissie

- Voorstudie
- Betrek *alle* belasting- en premieopbrengsten
- Vormgeving scenario's
- Randvoorwaarden:
 - a) stabiele en houdbare grondslagen
 - b) maximaal inzetten op vereenvoudiging

Inspiratie Mirrlees Review

- 71 van 's werelds beste economen
- Karaktertrekken goed belastingstelsel
- Project 2005-2010 → IFS

Ad 1 Versus uitwerking

- Veel discussiemateriaal, waarbij soms wel / niet rekening is gehouden met lessen van de Mirrlees Review
- 80 op 211 miljard euro blijft buiten beeld
- Leeuwendeel van 121 inkomensbeperkende regelingen blijft buiten de beschouwing
(wél de algemene notie: afschaffen tenzij ...)
- Veel varianten doorgerekend; geen scenario's
- Te snel →

Ad 1 Versus uitwerking

- Lange agenda voor vervolgonderzoek
 - Alle grondslagversmallers (afschaffen, tenzij)
 - Transitiepad eigen woning (box 3 met vrijstelling)
- Onderbouwing waarom Cie zaken *NIET* wil
 - Loonsomheffing en vlaktaks
 - Hogere belastingen op alcohol en tabak
 - Meer gelijke behandeling van verschillende leefvormen? → inkomens tweeverdieners samen tellen of splitsingenstelsel
 - Schenk- en erfbelasting → hoezo 'nieuwe' discussie?

Ad 2 Ontbreken totaalpakket (eindpunt)

- Belastinghervorming: *grand design* versus *piecemeal engineering* → eindpunt?
- Geen: vlaktaks, loonsomheffing, en zo meer
(maar wel oriëntatiepunt van de koers ...)
- Veel partiële analyses, maar geen pakket →
lessen Mirlees Review?
- Onbesproken blijven
 1. Na te streven belastingpeil
 2. Fiscale autonomie van bestuurslagen
 3. Na te streven belastingmix

Ad 3 Hoogte belastingpeil

Meegegeven uitgangspunt: budget neutraal

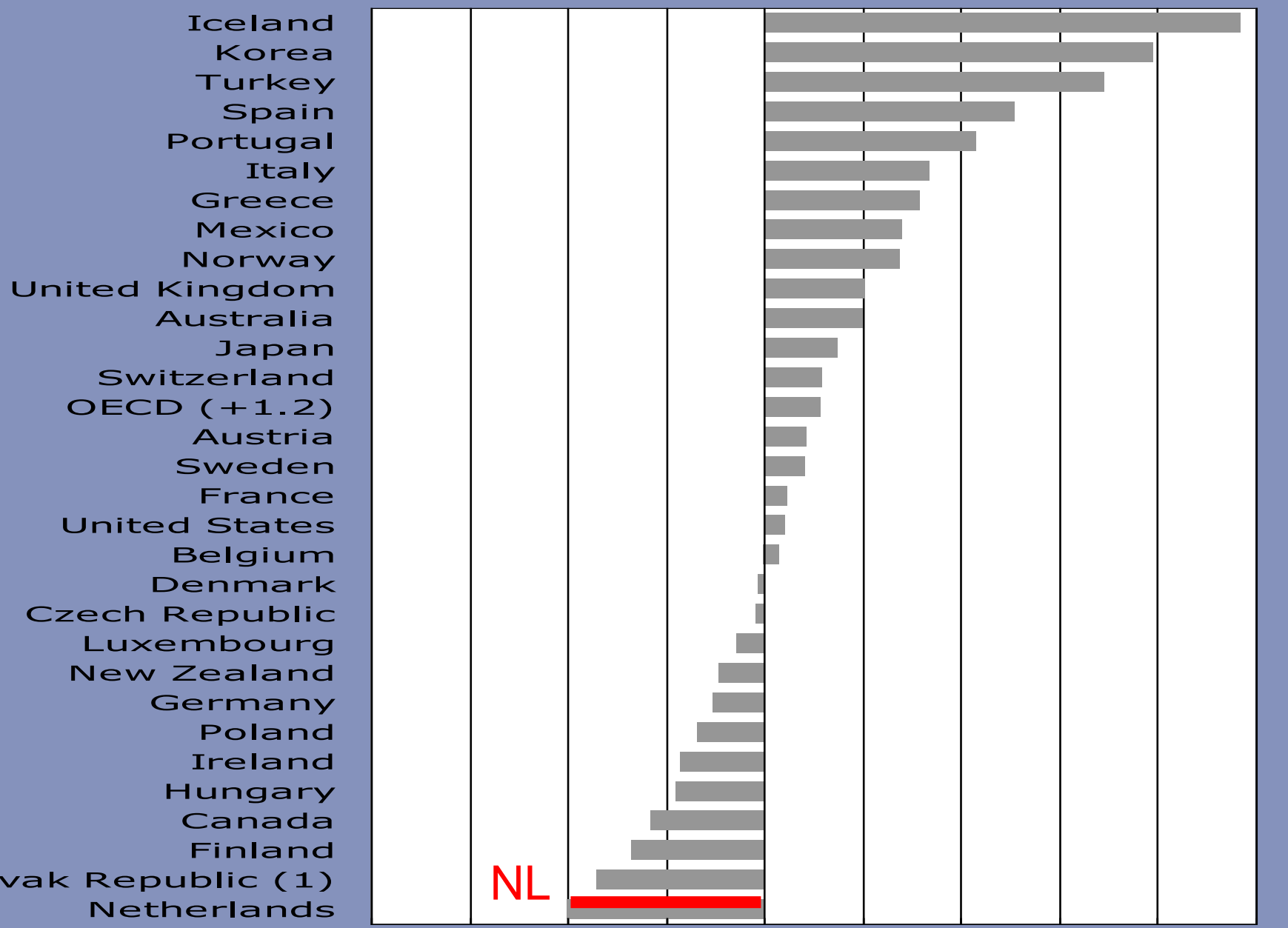
Realistisch?

- Relatie met 20 werkgroepen brede heroverweging
- IMF: lastenverzwaring onontkoombaar

Wenselijk?

- Landen met relatief hoog belastingpeil scoren hoog op doelen Lissabon-agenda van sociale cohesie, economische veerkracht en dynamiek.
- Ruimte → Nederland in Europees perspectief

Verandering belastingpeil, 1995-2007

1. 1998-2007

-8 -6 -4 -2 0 2 4 6 8 10

Ad 4 Mix van meer en minder verstorende belastingen

Mate verstoringen belastingen:

← weinig			→ veel
Vermogensbelasting (mn. 'immovable property')	Indirecte belastingen	Inkomstenbelastingen	Vennootschapsbelastingen

Mirrlees Review, OECD, nationale literatuur

Welvaartsverhogende belastingpolitiek: forse verhoging OZB (gelijktijdige daling middelen gemeentefonds) en erfbelasting

Ad 4 Economische argumenten of politieke en ambtelijke sturing?

1. OZB in relatie met lokaal belastinggebied
2. Erfbelasting blijft ongemoeid omdat deze onlangs is gewijzigd is Geen inhoudelijk argument → toekomst stelsel (20 jaar)
3. Eerste eigen woning → voorzichtige en obligate 'analyse'. Vergelijk eens met de CSED van de SER (2010)!

Ad 5 Fiscale kengetallen 2010

A: Kostprijsverhogende belastingen (22)	68,4
-Omzetbelasting	41,1
-Accijnzen	10,7
-Belastingen van rechtsverkeer	3,7
-Belastingen milieugrondslag	4,6
B: Directe belastingen (7)	63,2
-Loonbelasting	43,0
-Vennootschapsbelasting	13,6
-Inkomstenbelasting	1,4
C: Premies volksverzekeringen	35,3
D: Premies werknemersverz. (w.o. ZVW)	45,0
Totaal	211,9

Inkomensbeperkende regelingen

A: Belastinguitgaven (101 regelingen)	11,6	
-Indirecte belastingen (45 regelingen)	5,2	
-Directe belastingen (56 regelingen)	6,4	
B: Heffingskortingen (13 kortingen)	36,4	
C: Toeslagen (4 toeslagen)	9,6	
D: Enkele overige grote regelingen	23,8	
-Eerste eigen woning	9,2	15
-Pensioenen (box 1 - box 3)	11,6	
-Verlaagd IB-tarief senioren	3,0	
Totaal: 121 regelingen	81,4	

Ad 5 Omissie: afstemming inkomens- politiek via kortingen / toeslagen

Samen: **46** miljard euro

Instrumentele inzet → complex financieel
tweerichtingsverkeer huishoudens - schatkist

Tarieven hoger dan nodig (balansverkorting)

- Cnossen: fors terugsnoeien tot 3 kortingen
- De Kam / Caminada: 'family allowance'

Ad 6 Inbreng essayschrijvers

- Bovenberg / Stevens
- Ter Haar
- De Kam / Caminada
- Rijkers en Van Vijfeijken
- Cnossen
- Jacobs
- Van Praag
- Meegegeven opdracht niet vermeld
- Serieuze poging om gezichtspunten bij elkaar te brengen? Of gelegenheidsargumentatie?
- Internationale versus nationale literatuur

Ad 7 Discussie vlaktaks

- Studiecommissie niet gecharmeerd van vlaktaks
- CPB-doorrekening 2 varianten → welvaartsverlies
- *Optimal taxation theory*: meerdere tarieven richten efficiënter op verschillende inkomenselasticiteiten

Einde vlaktaks?

Echter: *grondslagverbreding*, tariefverlaging en tariefvervlakking wordt zeer breed gedragen

Studiecommissie, Bovenberg en Stevens, Rijkers en Van Vijfeijken, De Kam en Caminada, Jacobs (!)

Ad 7 Fiscale balansverkorting

- Advies: haal bezem door fiscale regelingen, belastingkortingen, toeslagen en aftrekposten en verlaag met de opbrengst daarvan de tarieven
- CPB-analyse: *flat rate broad based personal income tax* → slimme uitruiloperatie
 - Louter algemene heffingskorting en arbeidskorting
 - Breng meer en minder vlakke tariefstructuren in beeld → simuleer instrumentarium zo dat de inkomensongelijkheid nauwelijks verandert
- Werkgelegenheidswinst

Op weg naar meer welvaarts- verhogende belastingheffing?

Grondslagverbreding en tariefverlaging →
slimme uitruiloperaties (sigaren uit eigen doos)

- Snoei in inkomenspolitiek fiscaal instrumentarium → 46 miljard euro
- Een **echte** vlaktaks op arbeidsinkomen

Optimaliseer belastingmix → grondslagen
met lage elasticiteiten

Per saldo lastenverhoging onvermijdelijk →
maak een samenhangend 'pijn'pakket

Universiteit Leiden
The Netherlands

www.economie.leidenuniv.nl

Universiteit Leiden. University to discover.